

Име

Държавна дивечовъдна станция "Беглика", административна принадлежност РУГ Пазарджик. Лесоустройствен проект 1998 година, ревизионен период 1987-1997.

Местонахождение

ДДС "Беглика" е получила името си от местността "Беглика", където е разположено седалището ѝ. Станцията териториално принадлежи към землището на град Батак, като заема част от него. В административно отношение територията попада в Пловдивска област.

Границите на ДДС "Беглика" са: на север ДЛ "Ракитово", на североизток ДЛ "Батак", на изток ДЛ "Родопи", на юг ДЛ "Широка поляна", на югозапад ДЛ "Селище" и на запад ДЛ "Чехльово". Навсякъде границите са ясно изразени и минават по добре очертани била, с изключение на източната граница, която върви по долове, а една голяма част от нея минава по държавното шосе Батак - Доспат.

На територията на станцията няма населени места. Най-близкото населено място е град Батак, общински център, разположен на около 20 км от седалището на дивечовъдната станция.

Географско положение

ДДС "Беглика" се намира в Югозападна България (централната част на Западни Родопи). Фигурата на дивечовъдната станция представлява приблизително неправилна елипса, дългата страна на която е около 17 км и е ориентирана в посока североизток - югозапад.

Релеф

ДДС "Беглика" заема така наречената Беглишка заравненост в централната част на Западните Родопи. Теренът навсякъде е подчертано планински, с ясно изразени била и добре оформена долинна мрежа.

Южната граница на станцията минава по главното вододелно било на Родопите. От запад и север станцията граничи с второстепенна родопска верига, която е с около 200 метра по-висока от главното вододелно било на Западните Родопи. Тези планински вериги обграждат района на ДДС "Беглика" във форма на подкова с отвор на изток. Пространството вътре в тази подкова представлява Беглишката заравненост, със средна надморска височина 1700 м и слаб наклон от северозапад към югоизток.

Беглишката заравненост е изпълнена с ниски била и плоскогория с малък наклон. Най-високата точка на станцията е 2115 м, където се срещат границите на ДДС "Беглика", ДЛ "Чехльово" и ДЛ "Ракитово", а най-ниска е 1527 м - котата на високите води на язовир "Голям Беглик". При тази относително малка разлика в надморските височини, конфигурацията на терена се отличава със заоблени теренни форми. Този характер на терена се запазва и в най-високата част на станцията, въпреки че там наклоните са значително по-големи. Основната част на гората е разположена между 1600 м.н.в. и 1700 м.н.в.

Таблица № 1

за разпределението на дървопроизводителната площ според наклона на терена

Степен на наклона	Площ в хектари	%
равно (0-4)	30,0	0,2
полегато (5-10)	970,0	7,8
наклонено (11-20)	8979,1	71,8
стръмно (21-30)	2419,7	19,3
мн.стръмно (над 31)	109,0	0,9
Общо:	12507,8	100,0

Хидроложки условия

Водите от северната част на ДДС "Беглика" се събират от река Беглишка, включваща водосборните басейни на реките Семиза (Елица), Суйсуза (Суходол) и Нещерево дере. Южната част на станцията попада в басейна на Крива река (в обхвата на язовира), приемайки водите от реките Черна и Жълтица. Всички водни течения са с постоянен воден отток и не пресъхват и при най-големите суши. Поради относително малката

разлика в надморските височини, реките текат в широки и плитки долини с малък наклон и малка скорост на течението, като образуват многобройни меандри.

Геоложки строеж

В геоложкия строеж на района участват различни по произход и петрографски състав видове скали. Срещат се интрузивни, ефузивни и метаморфни скали.

Интрузивните са представени от гранит.

Ефузивните (вулкански) скали са риолити и подобни на тях.

Метаморфните скали изграждат един метаморфен комплекс, в който участват гнайси, мрамори, гнайсо-шисти. Тези скали са в алтернация (редуване) помежду си, но има участъци, които са изградени предимно от гнайси и гнайсо-шисти, а мраморите са като прослойки и такива, където доминират мраморите. Мраморите са устойчиви на изветряне. Останалите, описани по-горе скални видове, са податливи на този процес и са благоприятни за образуване на почви.

Климатични условия

Според класификационната схема на Събев и Станев "Климатични райони на България и техният климат" (1963), територията на ДДС "Беглика" се намира в Европейско-континентална климатична област, Преходно-континентална климатична подобласт, Планински климатичен район. ДДС "Беглика" е с надморски височини от 1500 м до 2100 м. Дървопроизводителната площ с надморска височина до 2000 м е 99,6% и само 0,4% са с надморска височина над 2000 м. Територията на станцията попада почти изцяло в среднопланинската част на Планинския климатичен район.

Планински климатичен район - среднопланинска част

Топлинните условия в планинския район се определя почти изключително от надморската височина. Зимата в климатичен район е студена. Средната температура на въздуха за месец януари е -5,7°C. През зимата температурите под 0°C имат относителна устойчивост и заедно със значителните валежи (244 мм) обуславят устойчива снежна покривка с дебелина до 110 см. Средната продължителност на задържане на снежната покривка е 108 дни. Пролетта настъпва с голямо закъснение. На по-големите надморски височини (над 1800 метра до 2000 метра), не само април, но и по-голямата част от май има напълно зимен характер. Сумата на валежите е 250 мм и е малко по-голяма от тази за зимата. Лятото е късо и хладно. Средните месечни температури през юли и август са съответно 12,7°C и 12,2°C. Сумата на летните валежи е 255 мм, т.е. най-голяма, но не много повече от пролетните и зимните. Характерни за ДДС "Беглика" са летните мразове, които са особено опасни, защото могат да предизвикат замръзвания през вегетационния сезон и да причинят щети, особено на младите култури.

Есента, в противоположност на пролетта, е по-топла и по-суха. Сумата на валежите е най-малка - 189 мм. Сезонните суми на валежите в Планинския район са силно изравнени. Амплитудата между тях не надминава 7% от годишната им сума.

Дължината на вегетационния период за района е около 3 месеца.

Планински климатичен район - високопланинска част

Само 0,4% от дървопроизводителната площ на станцията е разположена над 2000 м надморска височина. Това са подотделите, разположени около връх Малка Сютка и в близост до връх Голяма Сютка. Характерни за тази част са по-ниските температури, значително по-големите валежи, по-силните ветрове и много по-устойчивата и дебела снежна покривка.

В района на ДДС "Беглика" преобладават ветровете, които духат от северозапад, най-често с умерени скорости. По-рядко духат силни ветрове със скорост на вятъра до 25 м/сек. Силни бури бушуват главно през зимните месеци, но се случват и през другите сезони. Изключително явление в това отношение не само за този район на страната, но и за целия Европейски континент, е смерчът, разrazil се на 29.05.1961 година.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в *Таблица № 2* и *Таблица № 3*.

Таблица № 2
за температурата на въздуха

Климатичен район с надморска височина в метри	Средна годишна температура	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална
Планински климатичен район - среднопланинска част	3,1 / 5,5	-23,5 / -34,0	26,0 / 33,0

Таблица № 3
за количеството на валежите

Климатичен район с надморска височина в метри	Сума валежи годишно в мм	Месец максимална валежна сума	Месец минимална валежна сума
Планински климатичен район - среднопланинска част	947-1034	V-VI	II, VIII-IX

Почви

На територията на ДДС "Беглика" се срещат два почвени типа: кафява горска почва и планинско-горска тъмноцветна почва.

Таблица № 4
за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове

Типове горски почви	Площ в ха	%
кафява горска тъмна	2126,3	17,0
кафява горска преходна	6128,8	49,0
кафява горска светла	25,0	0,2
планинско-горска тъмноцветна	4227,7	33,8
Всичко:	12507,8	100,0

В района на дивечовъдната станция липсват ерозионни процеси, поради относително малките наклони на терена, добрата склопеност на по-голямата част от насажденията и гъстата тревна покривка.

Растителност

Според горскорастителното райониране (Захариев и др., 1979), територията на ДДС "Беглика" попада в Тракийската горскорастителна област, подобласт Западни Родопи, Средния планински пояс, а именно:

T-II - Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни (700-2000 м.н.в)

T-II-2 - Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (1200-1700 м.н.в)

T-II-3 - Подпояс на горнопланинските смърчови гори (1700-2000 м.н.в).

Естествените дървесни видове, които се срещат в района на ДДС "Беглика" са смърч и бял бор и съвсем незначително ела и бяла мура.

Основният облик на гората се дава от чистите смърчови насаждения, които са разпространени по цялата територия на станцията. Най-често на припечни изложения и по-изпъкнали теренни форми се срещат смесени смърчови-бялборови насаждения с участие на две-три десети бял бор. Чистите бялборови и смесени бялборови-смърчови насаждения са сравнително малко по площ. Разпространени са на припечни и изпъкнали склонове след пожарища и изоставени пасища. Елата и бялата мура се срещат предимно в смесени насаждения, в които участието им е единично.

В резултат на залесителната дейност на стопанството, освен основните видове смърч и бял бор, са внесени бяла мура и съвсем незначително лиственица.

Във вертикално отношение горските масиви попадат в два подпояса на Средния планински пояс, а именно:

Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (1200-1700 м.н.в)

Естествената растителност е представена от смърч, бял бор и ела. Смърчът образува чисти и смесени насаждения. Белият бор също образува чисти и смесени насаждения, но значително по-малко от смърча. Елата участва единично в чистите и смесени смърчови или бялборови насаждения.

Създадените култури в този подпояс са предимно от смърч, следват от бял бор, по-малко са от бяла мура, от лиственица - само 2,5 ха.

Живата почвена покривка в повечето случаи е от житни треви, черна и червена боровинки.

Подпояс на горнопланинските смърчови гори (1700-2000 м.н.в)

В този подпояс попадат 213% от дървопроизводителната площ на ДДС "Беглика". Тук естествената растителност е представена предимно от смърч и рядко от бял бор и бяла мура. Преобладават чистите смърчови насаждения - кръгло 73% от залесената площ на подпояса. Смесените с преобладание на смърч са 3%. Бялборовите насаждения, чисти и смесени, са само 2%.

От културите преобладават чистите и смесени от смърч - кръгло 18% от залесената площ на подпояса. Останалите култури от бял бор, бяла мура и смесените без преобладание, са кръгло 3%.

Живата почвена покривка е почти само от житни треви. Наблюдава се и увеличение на храстите от смрика.

Високопланинската част над 2000 м.н.в. е само 45,4 ха или 0,4% от дървопроизводителната площ на станцията. Съгласно класификационната схема районите с надморска височина над 2000 м, би следвало да обособят като Подпояс на високопланински гори от субалпийски смърч и мура (Т-III-1), но в този случай са включени в Подпояса на горнопланинските смърчови гори (Т-II-3). На територията на ДДС "Беглика" тези райони са с надморски височини предимно около 2050 м, а при определяне на границата между съседни пояси и подпояси е допустимо отклонение до 100 м н.в., както и поради малката им площ, не е обособен Подпояс на високопланинските гори от субалпийски смърч и мура.

Таблица № 5

Разпределение на площта по дървесни видове

Дървесни видове	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	Залесена площ в ха	в %	Залесена площ в ха	в %
Бял бор	2733,9	21,9	2197,3	17,6
Смърч	9675,4	77,6	10049,5	80,6
Ела	0,2	-	0,8	-
Бяла мура	62,1	0,5	224,0	1,8
Лиственица	2,6	-	2,6	-
ВСИЧКО	12474,2	100,0	12474,2	100,0

Характеристика на горския фонд

ДДС "Беглика" заема част от землището на град Батак, община Батак, Пловдивска област. Общата площ, която загражда ДДС "Беглика" е 14766,5 ха, от която горска площ 13566,5 ха, в това число залесена 12492,9 ха и 1200,0 ха чужди земи (язовир "Голям Беглик" – 484,0 ха; селскостопански фонд – 714,2 ха; шосета – 1,8 ха).

Площта на горите от ДГФ на територията на ДДС "Беглика" са 13547,8 ха, в т.ч. 12474,2 ха залесена площ.

Горите, извън горския фонд, са с незначителна площ. Горите, създадени върху земеделски земи (ССФ), са с обща площ 16,8 ха. Изключените, неустроени и новоустроени гори (ИЗКЛ.) са с обща площ 1,9 ха.

Таблица № 6

Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ в ха	%
Залесена площ	12474,2	92,1
Незалесена дървопроизводителна площ	33,6	0,2
Недървопроизводителна площ	1040,0	7,7
Горски пасища	-	-
ОБЩО:	13547,8	100,0

Таблица № 7

Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	13547,8 / 12474,2	100,0 / 100,0
Широколистни високостъблени	-	-
За реконструкция	-	-
Издънкови за прерастване	-	-
Издънкови за превръщане	-	-
Нискостъблени	-	-
ВСИЧКО:	13547,8 / 12474,2	100,0

Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в Таблица № 8.

Таблица № 8

Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	9352,5	8547,4	-	-	9352,5	8547,4
Защитни	240,9	217,0	-	-	240,9	217,0
Рекреационни	1462,4	1341,5	-	-	1462,4	1341,5
Защитени	1758,3	1635,1	-	-	1758,3	1635,1
Други	733,7	733,2	-	-	733,7	733,2
Общо ЗРЗТ	4195,3	3926,8	-	-	4195,3	3926,8
Общо ДСФ+ЗРЗТ	13547,8	12474,2	-	-	13547,8	12474,2
Горски пасища	-	-	-	-	-	-
ОБЩО	13547,8	12474,2	-	-	13547,8	12474,2

В лесоустройственият проект от 1987 година е предвидено общо ползване в размер на 591520 куб.м (средно годишно 64370 куб.м), от което 62750 куб.м годишно от главни сечи и 1620 куб.м годишно от отгледни сечи и санитарни сечи. Отсечени са общо 320200 куб.м (средно годишно 29109 куб.м) или 54,1% от предвиденото. Изпълнението от главни сечи е 310020 куб.м (ср. год. 28184 куб.м) или 53,9%, а от отгледни и санитарни сечи 10180 куб.м (ср. год. 925 куб.м) или 61,5% от предвиденото. Настоящото лесоустройство предвижда общ добив от 394905 куб.м с клони или средно годишно 39490 куб.м – 36280 куб.м добив от главни сечи и 3210 куб.м от отгледни и санитарни сечи.

Санитарно състояние на гората

Санитарното състояние на горите в ДДС “Беглика” е много добро. Повреди са установени на 1,2% от залесената площ на станцията, като повечето от тях (96,6%) са до голяма степен отстраними.

Обобщените данни показват, че по-често боледуват чистите насаждения. Смесените дървостои са по-устойчиви и при тях не се забелязват повреди. Културите показват подобна на насажденията тенденция на заболяемост. Площта на засегнатите чисти култури е 1,1%, докато при смесените този процент е едва 0,1% от площта им.

Срещат се следните повреди: обезлистване, ветровал, гниене, снеголом, повреди от паша, суховършия. Най-голям е процентът на суховършията – 8,5% от залесената площ.

През ревизионния период в района на ДДС “Беглика” са констатирани повреди по едно- и двугодишните смърчови култури от смърчов коренов хоботник. В нападнатите култури ежегодно са се залагали ловни кори. При навременно откриване и провеждане на борбата с кореновия хоботник, загубите са свеждани до минимум. За борба с кореновото гниене, плевелите в разсадника и младите култури, през последните 2 години е водена наземна химична защита с хербициди върху площ 95,3 ха.

Повреди от дивеч, и то предимно от сърни и елени, са констатирани по бялмуровите култури през пролетта. Повреди от паша са констатирани по 1, 2 и 3-годишните култури. Основните нарушения, които са установени, са от незаконна паша - 236 броя или средно 24 броя на година. Нарушенията от незаконна сеч са 108 броя, или

средногодишно 11 броя. Установени са 26 броя нарушения от незаконно застрояване в горския фонд.

През ревизионния период в района на ДДС "Беглика" не са констатирани пожари.

Странични ползвания

Таблица № 9

За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (1987-1997) средногодишно	Реализирано средногодишно	Предвидено по ЛУП (1998-2007) средногодишно
Паша - площ	хектари	1406,6	1210,0	2841,3
Едър добитък	брой	943	700	2368
Дребен добитък	брой	5627	4700	11365
Сено	тона	100	60	86
Смола	тона	-		-
Горски плодове	тона	-		
Билки	тона	-		3-4
Гъби	тона	-		10

Защитени територии

На територията на ДДС "Беглика" са обявени следните защитени природни територии:

Резерват "Беглика" е разположен в северозападната част на ДДС "Беглика". Първоначално е обявен под името "Голям Беглик" със заповед № 717/11.05.1960 на ГУГ, с площ 432,8 ха. Разширен е със заповед № 482/23.06.1992 на МОС (ДВ, бр. 54/1992) под името "Беглика", с площ 1031,1 хектара. Съгласно последната заповед общата площ на резервата е 1463,9 ха, от която залесена – 1397,5 ха и незалесена – 66,4 ха. Резерватът обхваща площи в горския пояс от 1550 до 2100 м н.в.

Общата площ - 1463,9 ха включва:

На територията на резерват "Беглика" доминира формацията на смърча, която в миналото е покривала целия резерват. Това е едно от най-южно разположените съобщества на смърча. При сегашното устройство смърчовите насаждения са с площ 1289,7 ха (92,3%) от залесената площ на резервата. Формацията на белия бор, както и тревните ценози са вторично възникнали. При сегашното устройство бялборовите насаждения са с площ 44,5 ха (3,2%) от залесената площ. Средната възраст на гората е 112 години.

Културите, създадени на територията на резерват "Беглика", преди обявяването му, са 60,3 ха (4,3%) смърчови и 3,0 ха (0,2%) бялборови.

В района на резерват "Беглика" се срещат осем растителни вида, включени в "Червената книга на Република България". Това са: родопско омайниче; храстовиден очиболоец - реликтен и ендемичен вид; мочурно прозорче; родопска теменуга - реликтен и ендемичен вид; карпатско крайснежно звънче; мека мечка пита (мека медуница); родопско великденче и северно еньовче - ендемичен и реликтен вид.

В резерват "Беглика" намират убежище благородният елен, сърната, мечката, глухарят, дивата свиня. От птиците в "Червена книга на Република България" са записани следните видове: малък креслив орел; скален орел; черен лешояд (картал); лещарка и глухар. От едрите бозайници в "Червена книга на Република България" е включена мечката. От земноводните, срещащи се в района са Алпийския тритон е включен в "Червена книга на Република България".

Защитена местност "Чатъма", обявена със заповед № 449/25.04.1984 на КОПС, с обща площ 28,1 ха, от която залесена 24,6 ха и незалесена 3,5 ха.

Защитена местност "Батлъбоаз", обявена със заповед № 449/25.04.1984 на КОПС, с обща площ 137,4 ха, от която залесена 103,7 ха и незалесена 33,7 ха.

Защитена местност "Самодивска поляна", обявена със заповед № 449/25.04.1984 на КОПС, с обща площ 122,7 ха, от която залесена 103,3 ха и незалесена 19,4 ха.

Защитените местности са разположени около язовир "Голям Беглик" и в тях се срещат следните видове, включени в "Червена книга на Република България": борисов мразовец; родопска теменуга; стрибърничево подрумиче.

Историческо място "Кремените", обявено със заповед № 183/06.02.1968 на МГГП, с обща площ 4,0 ха. Праисторическо находище на юмручни брадви, ножове и други от старокаменната епоха. Представлява 120 годишно смърчово насаждение.

Историческо място “Манастира”, обявено със заповед № 183/06.02.1968 на МГПП, с обща площ 1,5 ха, от която залесена 1,3 ха и незалесена 0,2 ха. Залесената площ включва смърчови насаждения на възраст 140-150 години. Средновековна българска крепост.

Историческо място “Партизанска земянка”, обявено със заповед № 183/06.02.1968 на МГПП, с площ 0,7 ха в близост до връх Сютка. Представява 120 годишно смърчово насаждение. Партизански лагер на отряд “Антон Иванов”.